

HAKLAR VE ARAŞTIRMALAR DERNEĞİ

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE CİNSEL ŞİDDETİ ÖNLEME YÖNERGESİ

BAŞLANGIÇ

Haklar ve Araştırmalar Derneği; insan hakları, çevre hukuku, ekoloji ve doğa hakları alanında yürüttüğü hak temelli çalışmalarda, toplumsal cinsiyet eşitliğini temel bir ilke olarak benimser. Dernek; çalışma alanlarında, düzenlediği eğitimlerde, saha çalışmalarında, saha araştırmalarında, etkinliklerde ve kendi iç organlarında cinsel şiddetin, tacizin ve her türlü ayrımcılığın karşısında durur.

Sessiz kalmanın rıza göstermek olmadığı, rızanın sürekliliğinin esas olduğunun, mevki/unvan kullanılarak sağlanan sesli ya da sessiz onayın rıza olarak kabul edilemeyeceğinin bilincinde olarak bu yönergeyi kabul eder.

1. AMAÇ

Bu Yönerge'nin amacı; Haklar ve Araştırmalar Derneği organlarında, projelerinde, eğitim/etkinliklerinde, ağlarında ve saha çalışmalarında toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak; cinsel şiddet, taciz, flört şiddeti, mobbing ve ayrımcılığı önlemek ve olası ihlallerde izlenecek güvenli, hızlı, gizlilik esasına dayalı mekanizmayı düzenlemektir.

2. KAPSAM

Bu Yönerge; Dernek yönetim kurulu üyelerini, üyeleri, çalışanları, stajyerleri, projelerde yer alan araştırmacı ve uzmanları, Derneğin oluşturduğu Hukukçu Ağları ve eğitim/etkinlik katılımcılarını kapsar. Olayın gerçekleştiği yer ve zaman sınırlaması olmaksızın (fiziki mekanlar, online toplantılar, saha çalışmaları, sosyal medya vb.) uygulanır.

3. DAYANAK

CEDAW (Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi), İstanbul Sözleşmesi, Lanzarote Sözleşmesi, T.C. Anayasası ve Haklar ve Araştırmalar Derneği Tüzüğü esas alınarak hazırlanmıştır.

4. TEMEL İLKELER VE TANIMLAR

A. Temel İlkeler

- Başvurucunun Beyanı Esastır:** Başvurunun kabulü ve destek süreçlerinin başlatılması için başvurunun beyanı esas alınır; ihlalin varlığını kanıtlama yükümlülüğü başvuruca yüklenemez.
- Gizlilik:** Başvuru ve inceleme süreçlerindeki tüm bilgi ve belgeler gizlidir.
- İkincil Mağduriyeti Önleme:** Başvurucunun yaşadıklarını defalarca anlatmak zorunda kalmaması ve sorgulayıcı/suçlayıcı tutumlara maruz kalmaması için gerekli tüm önlemler alınır.
- Misilleme Yasağı:** Başvuruda bulunan veya süreçte tanıklık eden kişilere karşı herhangi bir idari, mesleki ya da sosyal misilleme/baskı uygulanamaz.

B. Tanımlar

- **Toplumsal Cinsiyet:** Biyolojik farklılıklardan öte, toplumun kişilere yüklediği rol, sorumluluk ve güç ilişkilerini ifade eder.
- **Cinsel Şiddet ve Taciz:** Rızaya dayanmayan, fiziksel temas içeren veya içermeyen (sözlü, yazılı, dijital) cinsel nitelikli tüm tutum ve davranışlardır.
- **Flört Şiddeti ve Israrlı Takip:** İlişkilerde veya iletişimde korku, baskı, çaresizlik yaratan tutumlar ve takip eylemleridir.
- **Ayrımcılık:** Cinsiyet, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği nedeniyle kişilere keyfi olarak eşit davranılmamasıdır.

5. TOPLUMSAL CİNSİYET VE EŞİTLİK KURULU (TCEK)

Dernek büyüklüğüne uygun olarak, bürokrasi yaratmamak adına tek bir **Toplumsal Cinsiyet ve Eşitlik Kurulu (TCEK)** oluşturulur.

A. Oluşumu ve Yapısı

1. Kurul, Dernek Yönetim Kurulu kararıyla 2 yıl süreyle görev yapmak üzere **3 asıl, 1 yedek** üyeden oluşur.
2. Kurul üyelerinin en az 2'sinin kadın olması gözetilir. Üyeler; Dernek üyeleri, çalışanları veya sivil toplum/toplumsal cinsiyet alanında deneyimli gönüllü uzmanlar arasından seçilebilir.
3. Çıkar çatışmasını önlemek adına, hakkında başvuru yapılan kişi ile yakın/akademik/hiyerarşik ilişkisi olan Kurul üyesi o vakadan çekilir.

B. Görev ve Yetkileri

1. Cinsel şiddet, taciz ve ayrımcılık başvurularını kabul etmek, başvuru ile görüşmek ve incelemek.
2. İnceleme sonucunda hazırladığı **Değerlendirme ve Öneri Raporu**'nu Yönetim Kurulu'na sunmak.
3. Dernek içi eğitimlerde, araştırma/saha raporlarında ve yayınlarda toplumsal cinsiyet odaklı hak temelli bakış açısının yerleşmesi için öneriler sunmak.

6. BAŞVURU VE İNCELEME MEKANİZMASI

1. **Başvuru:** İhlale maruz kalan veya tanık olan kişi, derneğin bu işe özel oluşturacağı esitlik@haklarvearastirmalar.org e-posta adresine veya doğrudan Kurul üyelerine sözlü/yazılı başvurabilir.
2. **İlk Görüşme ve Destek:** Kurul'dan en az iki üye başvuru ile görüşür. Başvurucunun talepleri dinlenir, bilgilendirme yapılır. Başvurucunun onayı doğrultusunda hukuki/psikolojik yönlendirme desteği sağlanır.
3. **Değerlendirme:** Kurul, olayın özelliğine göre gerekli incelemeyi yapar ve bir **Değerlendirme Raporu** hazırlar. Bu raporda uzlaştırma veya arabuluculuk yöntemi **kesinlikle önerilemez**.
4. **Yaptırım ve Önlemler:** Rapor Yönetim Kurulu'na sunulur. Hakkında başvuru bulunan kişi dernek çalışanı, üyesi veya proje ortağı ise;

- İnceleme süresince temsil yetkileri geçici olarak askıya alınabilir.
- İhlalin sabit görülmesi durumunda Yönetim Kurulu; uyarılma, dernek görevlerinden/projelerden çıkarılma, üyelikten çıkarma veya sözleşmenin feshi gibi yaptırımları uygular.

7. YÜRÜRLÜK VE UYGULAMA

Bu yönerge, Haklar ve Araştırmalar Derneği Yönetim Kurulu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer. Dernek yürüttüğü tüm projelerde, eğitim ağlarında ve kurumsal iletişiminde bu yönerge ilkelerine uymayı taahhüt eder